

תוספות שני

(48) ורשה, הספרייה הראשית למדעי היהדות על יד בית הכנסת הגדול 36, 127 דפים.

נדפס על ידי מ"י פרום, ירושלים תשט"ז, על פי העתקה שהייתה בידי הגאון האדר"ת בהשוואה לכתב יד אוקספורד Opp. Add. Fol. 53. כתב יד זה אבד במלחמת העולם השנייה וכנראה הושמד. הוא נרשם על ידי מ' מאשקאווסקי, הצפירה, כרך כב (1893), מס' 245, כתב יד מס' 6, ובקטלוג של כתבי היד שבספרייה (במכונת כתיבה) שהכין פרופ' שור עבור פרופ' ש' אסף, ושם מיוחס בטעות לרשב"א (שלמה אבן אדרת). הקטלוג פורסם אצל: B. Richler, 'The lost manuscripts of the library for Jewish Studies in Warsaw', *Omnia in Eo: Studies on Jewish Books and Libraries in honour of Adri Offenber* [= *Studia Rosenthaliana* 38/39], eds. I. Zwiep et al., 2006, pp. 360-387

(49) אוקספורד, ספריית הבודליינה Opp. Add. Fol. 53, 120 דפים (קטלוג נויבאוואר מס' 2358). ס' 21422. רק עד דף צו ע"א. תחילת המאה הט"ז, כתיבה ספרדית.

(50) אוקספורד, ספריית הבודליינה Heb. d. 63, דפים 448-46; Heb. c. 23, דפים 453-454; Heb. d. 48, דפים 38-39 (קטלוג נויבאוואר מס' 2667, 2826). סנקט פטרסבורג, הספרייה הלאומית, אוסף אנטונין III B 316; קיימברידג', ספריית האוניברסיטה T-S F4.8. ס' 21288, 21404, 21351, 67984, 18915. קטעים שנמצאו בגניזת קהיר מתוך מהדורה של תוספות שני, השונה ממהדורת ירושלים תשט"ז, על פסחים כב-מ; פט ע"א – צב ע"א. כולל תוספות לפסחים כב ע"ב – כד ע"ב (d. 63); כח ע"א – ל ע"א (שם); ל ע"א – לא ע"ב (אנטונין); לב (c. 23); לג ע"ב – לו ע"א (קיימברידג'); לד-לו (d. 48); לז-לח (c. 23); לח-מ (אנטונין); פט ע"א – צב ע"א (קיימברידג'). המאה הי"ג, כתיבה אשכנזית.

רוב הקטעים פורסמו על ידי י' ליפשיץ, קמחא דפסחא, ירושלים תשמ"ו, עמ' יד-צח. קטע אחד, על פסחים לג ע"ב – לו ע"א, שלא נכלל בפרסום הנזכר, נדפס על ידי ש' גאטעסמאן, 'ישורון י' (תשס"ב), עמ' לא-נא. מ"י בלוי הקדים לפרסם את קטע התוספות על פסחים פט-צא בספר הבתים, ניו-יורק תשל"ט, עמ' של-שלט, אך ייחס אותן לר"י שירליאון. ליפשיץ לא קבע איזו היא המהדורה הראשונה ואיזו היא המהדורה האחרונה. גאטעסמאן שיער שהמהדורה הארוכה הנמצאת בקטעי הגניזה היא הקדומה.

א"א אורבך, בעלי התוספות, עמ' 608 הערה 46, תיאר את הקטע מקיימברידג' בלשון זה: "ההשוואה עם התוספות שלנו מוכיחה כי הוא מידי אחד מתלמידיו של הר"י, אולם הוא שונה מתוספות ר' שמשון ואולי הוא של ר' ברוך".

(51) סנקט פאול (לבנתל), ארכיון המנזר הבנדיקטיני Ink. 269, 2 דפים המשמשים ככריכה. MSS-D 539.

על פסחים עה ע"א – עו ע"א (מקביל לנדפס על ידי פרום, ירושלים תשט"ז, עמ' קפו עמודה ב עד קפח ראש עמודה ב), ועל פסחים עט ע"ב – פ ע"ב (מקביל לנדפס עמ' קצג אמצע עמודה ב עד קצה אמצע עמודה ב). המאות הי"ג-הי"ד, כתיבה אשכנזית.

תוספות חכמי אנגליה

(52) פרמה, ספריית הפלטינה Parm. 2618, דפים 31-54 (קטלוג דה-רוסי מס' 933; קטלוג טמאני-מצוירים מס' 142; קטלוג ריצ'לר, פרמה מס' 730). ס' 13319. המאה הי"ג, כתיבה אשכנזית.

יצא לאור מכתב יד זה על ידי א"ד פינס, ירושלים תשכ"ט. ביבליוגרפיה נוספת: א"א אורבך, 'מתורתם של חכמי אנגליה מלפני הגירוש', ספר היובל תפארת ישראל לכבוד הרב ישראל ברודי, לונדון תשכ"ז, עמ' 1-51, וראו במיוחד עמ' 3.

תיאור מלא של כתב היד ראו במס' 8 ברשימה זו.

תוספות תלמידי ר' פרץ

(53) אוקספורד, ספריית הבודליינה Opp. Add. Qu. 132, 127 דפים (קטלוג נויבאואר מס' 2362). ס' 21426.

המאה הט"ו, נכתב כנראה באיטליה בכתיבה אשכנזית. נדפס מכתב יד זה על ידי ש' וילמן, ברוקלין תש"ל, ושנית על ידי נ' נוסבכר, תוספות רבינו פרץ השלם, ירושלים תשנ"ו. הדפסה נוספת של מהדורת נוסבכר בספר קדמונים על מסכת פסחים, ירושלים תשנ"ז. מהדורת נוסבכר כוללת גם את תוספות ר' פרץ על פרק ערבי פסחים החסרות בכתב יד אוקספורד ובמהדורת וילמן. תוספות אלו על פרק ערבי פסחים נדפסו בסוף ספר מרדכי על מסכת פסחים בש"ס, ונערכו על ידי נוסבכר מכתבי יד אחדים שלא פורטו. תוספות אלו נמצאות, למשל, בעותק של ספר מרדכי בכתב יד פריס, הספרייה הלאומית heb. 407. דפים 222-228, בכתב יד פרנקפורט, ספריית האוניברסיטה MS hebr. Oct. 136 ובכתב יד אוקספורד שהועתק ממנו (ראו מס' 42 ו-43 לעיל). על זיהוי תוספות אלו כתוספות ר' פרץ, ראו א"א אורבך, בעלי התוספות, ירושלים תש"ס, עמ' 610 הערה 54.